

Odpovědnost klubů a trenérů

Na úvod prosím mějte na paměti, že níže uvedené informace odpovídají právnímu řádu, ale pro vyhodnocení odpovědnosti při skutečném řešení problému bude vždy záviset na konkrétní situaci a podrobnostech každého jednotlivého případu. Okolnosti jednotlivých případů vždy budou ovlivňovat konečný výsledek vyhodnocení odpovědnosti. Dále upozorňujeme, že se jedná o výtah nejpodstatnějšího a vzhledem k rozsahu nemohly být zohledněny veškeré podrobnosti a nuance této problematiky.

FAQ

Pokud si dítě při tréninku zlomí nohu, co se stane?

- Dítěti musí být pořadatelem tréninku poskytnuta adekvátní první pomoc, rodiče mohou vyžadovat potvrzení pro pojišťovnu. Odpovědnost leží primárně na pořadateli tréninku (standardně klubu), ten se následně může obrátit na trenéra.

Co se stane, když na dítě spadne strom?

- Platí to samé co v předešlém případě, pouze do řady odpovědných může přibýt ještě ten, kdo odpovídá za stav stromů v lese. Pokud je strom ve špatném stavu a neměl v lese stát, může za to odpovídat i majitel lesa. Pokud ale trenér pošle dítě do lesa uprostřed orkánu, je to chyba trenéra. Také bude záležet zda byl trénink povolený a majitel lesa o něm věděl nebo ne. A zda spadl strom na člověka který běžel po cestě (veřejně přístupné) nebo na člověka v terénu. Kontroly pod napůl vyvrácené stromy ideálně nedávat - opět může to být chyba trenéra, když nevyhodnotí zjevné nebezpečí.

Kdo má za dítě odpovědnost na tréninku?

- Odpovědnost má primárně pořadatel tréninku, ten pak může vůči trenérovi požadovat škodu regresně (zpětně). Pokud se trenér hlásí k odbornosti trenéra (např. má licenci, vzdělání v oboru), pak jsou na něj kladeny vyšší nároky na odpovědnost.

Pokud se bojím úrazů na tréninku, je nějaký způsob, jak přenést odpovědnost?

- Ideálně trvat na přítomnosti rodičů na tréninku, aby nesli za dítě odpovědnost jako zákonní zástupci a trenér pak v podstatě pouze poskytuje trenérské rady. Např. v případě tréninku v lese mohou rodiče dítě stínovat.
- Zejména u žáků umožnit vzít si s sebou do ledvinky mobilní telefon, čímž zvýším objektivní bezpečí svěřeného dítěte.

Rodiče nám podepisují prohlášení o převzetí odpovědnosti (Dítě se účastní tréninku na vlastní nebezpečí. apod.), je to k něčemu?

- Ne, není, odpovědnost se reálně podpisem takového prohlášení nikterak nemění. Nicméně v praxi může mít podpis prohlášení vliv z psychologického hlediska, neboť lidé věří tomu, co je napsáno (viz různé zákazy parkování na místech, které dotyčným lidem nepatří) a rodiče tak mohou mít dojem, že prohlášení odpovídá právním předpisům, ač tomu tak není.

Kdo má za dítě odpovědnost na závodě?

- Ve zkratce ten, kdo dítě při účasti na závodech organizuje (přítomný rodič, trenér, klub). Tudíž je výhodné mít na závodech přítomné rodiče.

Jaký je tedy rozdíl mezi tréninkem a závodem?

- V rámci závodu rodič přihlásí dítě do závodní kategorie, která odpovídá jeho věku, dovednostem ... to do značné míry definuje náplň a náročnost jeho činnosti. Na tréninku je situace odlišná v tom, že náplň určuje trenér a odpovídá tím za přiměřenost a rizikovost činnosti.

Může být v problému pořadatel, pokud se dítě zraní na závodě?

- Ano, např. pokud zanedbá své povinnosti týkající se zajištění dostupnosti zdravotní péče na organizované akci, nezruší závod za opravdu nepříznivých podmínek (pořádám, přestože je zákaz vstupu do lesa kvůli popadaným stromům, vyhlášení X.povodňového stupně a tratě překonávají daný vodní tok apod.).

Obecná doporučení a tipy

- Motivovat rodiče ke vstupu do klubu. Poprosit je o přítomnost na trénincích (zejména mapových) a na závodech.
- Umožnit dětem na tréninku mít s sebou mobilní telefon.
- Mít s sebou na tréninku (zejména v lese!) lékárničku a nabitý mobilní telefon pro urgentní případy, nejlépe s aplikací Záchranka, která dokáže společně s voláním záchranky nasdílet také polohu v terénu.
- Použít berličku v podobě podepsání prohlášení, že dítě se tréninku účastní na vlastní nebezpečí, byť trenéra reálně nezbaví odpovědnosti, může mít vliv z psychologického hlediska.

Případy z praxe

Dívka spadla při nočním tréninku na soustředění na cestě a zlomila si ruku. Rodiče jsou naštvaní, nikdo jim dopředu neřekl, že bude dívka běhat v noci.

Dívka byla na místě ošetřena, ruka se zahojila bez trvalých následků. Trenéra nikdo netrápí ohledně odpovědnosti, ale musel rodičům vysvětlit místo nočního orientačního běhu v našem sportu. U svěřenců v budoucnu na absolvování nočních tréninků netrval a začal si nechávat podepisovat souhlas, že dítě na noční trénink může.

Chlapec spadl při tréninku a zlomil si nohu. Pořadatelé tréninku s sebou neměli mobilní telefon ani lékárničku. Pro pomoc se běželo do nejbližší vesnice, chlapec se na ošetření dostal za 3 hodiny, zlomenina se zcela zahojila.

Rodiče byli hrubě nespokojeni s průběhem ošetření a dobou, za kterou se chlapec dostal do nemocnice, nicméně žalobu nepodali. Omluva trenéra a klubu jim stačila.

Děti se na sportovním táboře při noční hře zřítily ze skály. Pořadatelé tábora okamžitě volali první pomoc, na místě děti ošetřil zdravotník a přítomná medička. Jedno dítě bylo bez zranění odvezeno na pozorování, dvě další se zraněním páteře odvezeny do nemocnice. Po několika měsících všechny děti v pořádku bez trvalých následků.

Rodiče na pořadatele tábora žalobu nepodali, případu se chopil státní zástupce, který má povinnost otevřít případ. Policejní výsledky a soud trvaly 10 měsíců, na jeho konci dostala programová vedoucí a hlavní organizátor 14 měsíční odklad (pokud v této době něco provede, případ se znovu otevře a přičte se k novému).

Dívka si zlomila kotník na zahraničních závodech. Byla odvezena do nemocnice, kde byla také ošetřena. Bohužel neměla cestovní pojištění a tak po rodině nemocnice chtěla zaplatit dlužnou částku. Rodiče se odvolali na klub, ať to uhradí on, protože jim dopředu nezdůraznil, že musí mít cestovní pojištění. Klub tuto částku požadoval po trenérovi, který celou akci chystal.

Klub i trenér se rodině snažili celou situaci vysvětlit, vše bylo nakonec řešeno mimosoudním vyrovnáním, o náklady se rodina a trenér podělili. Trenérovi byla částka stržena z odměny, odešel poté z klubu, působí dál jinde.

Závodníci by měli mít sjednané pojištění do zahraničí. Pro ochranu pořadatele (klubu) by na to rodiče měli být dopředu upozorněni v rámci přihlášky. Pozor (!), orientační běh je u některých pojišťoven zařazen do skupiny rizikových sportů a musí (minimálně na dobu závodů) být sjednána vyšší kategorie. (!)

Úrazové pojištění, kterým jsou pojištěni členové svazu lze použít na hrazení následků úrazu, ne léčebné výlohy zákroku v zahraničí.

Nejprve je třeba uvést, že při vzniku újmy může vzniknout odpovědnost občanskoprávní i trestněprávní. Zde se budeme věnovat zejména odpovědnosti občanskoprávní.

Občanskoprávní odpovědnost

U občanskoprávní odpovědnosti – neboli u odpovědnosti vyplývající z občanského zákoníku – je třeba vycházet zejména z § 2984 a násl. NOZ a případně je také třeba zohlednit zákoník práce. Ten se bude vztahovat na situace, kdy má trenér s klubem pracovněprávní vztah. Pokud bude tréninky zajišťovat klub, je to primárně klub, kdo má povinnosti vůči osobám účastnícím se tréninků a kdo bude mít primární občanskoprávní odpovědnost za škodu vzniklou při tréninku. Klub zajišťující trénink pak má povinnost vybrat k vedení tréninku osobu k tomu vhodnou – tedy je na odpovědnosti klubu, že k vedení tréninku zvolí osobu, která má vhodné vlastnosti pro svěřenou činnost. Např. je dostatečně odpovědná a má dostatečné znalosti pro uvedenou činnost. Osoba vedoucí trénink pak může mít ve vztahu ke klubu různé postavení. Může se jednat jak o osobu mající pracovněprávní vztah ke klubu, tak o osobu vykonávající funkci trenéra jako OSVČ, nebo o osobu, které byl trénink svěřen na základě jiného smluvního vztahu (nemusí být uzavřen v písemné formě). Je třeba však pamatovat na to, že pokud klub ke své činnosti využívá jinou osobu (tedy i k vedení tréninku), bude vždy primárně odpovědný za škodu vzniklou při tréninku, i když byla způsobena touto osobou. Vůči této osobě pak má klub tzv. regresní nárok, tedy může požadovat nahradit škodu, která vznikla klubu (nikoli škodu, která vznikla přímo poškozenému). Zde se pak možnosti liší podle toho, jaký byl vztah klubu a trenéra. Pokud by se jednalo o pracovněprávní vztah, je tento regresní nárok upraven v zákoníku práce, pokud by se jednalo o jiný vztah, bude třeba postupovat v souladu s občanským zákoníkem.

Jednou z okolností, které může tuto situaci ovlivnit je také skutečnost, zda se trenér hlásil k trenérské či obdobné profesi nebo vystupoval jako odborník, neboť pak je dle NOZ odpovědný za škodu, kterou způsobí nesprávnou informací, nebo škodlivou radou, zatímco pokud se nebude jednat o osobu hlásící se k takové profesi či odbornosti, bude odpovědný jen pokud nesprávnou informaci nebo škodlivou radu poskytl vědomě.

Ve vztahu k odpovědnosti za škodu je třeba si předně stanovit, kdy vzniká povinnost k náhradě škody. K tomu je pak nezbytné splnit všechny následující předpoklady: 1. porušení povinnosti, 2. vznik škody, 3. příčinná souvislost mezi vznikem škody a porušením povinnosti, 4. zavinění ve formě úmyslu či nedbalosti.

Porušením povinnosti se pak rozumí zejména porušení zákonné povinnosti, smluvní povinnosti, či porušení dobrých mravů. U porušení zákonné povinnosti se bude jednat např. o prevenční povinnost, tedy o povinnost každého jednat tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí. Vznikem škody se pak rozumí vznik jak majetkové, tak nemajetkové újmy. Důležitým aspektem pak je požadavek vzniku příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti a vzniklou škodou - tedy škoda musí vzniknout z důvodu porušení povinnosti, tedy musí se jednat o situaci, kdy by bez porušení povinnosti nenastala vůbec, nebo by nenastala takovým způsobem, jakým nastala. Ohledně zavinění třeba uvést, že se může být ve formě úmyslu, či nedbalosti. Nedbalost pak může být jak vědomá, tak nevědomá. Bez

zavinění může vzniknout povinnost k náhradě škody jen v případech, kdy tak výslovně stanoví NOZ (např. § 2895 NOZ).

Je třeba zmínit i skutečnost, že v mnoha případech se uplatní i institut spoluúčasti. Poškozený totiž může být oprávněn k požadovat jen část utrpěné škody, pokud jednou z příčin vzniku škody bylo i jednání poškozeného. Jednat se může jak o situace, kdy škoda vznikla čistě na základě jednání poškozeného, tak o situace, kdy se z důvodu jednání poškozeného škoda zvětšila. Bude pak záviset na posouzení toho, jak velký vliv na vznik škody a její závažnost mělo právě jednání poškozeného.

Na konec této části týkající se občanskoprávní odpovědnosti je třeba uvést poznámku, že prohlášení která se často podepisují a ve kterých osoby prohlašují, že činnost konají na vlastní nebezpečí a že např. klub nebo trenér nenese odpovědnost za případnou škodu skutečně nemají účinek takový, že by klub nenesl odpovědnost za vzniklou škodu, neboť dle NOZ se v případech, kdy někdo oznámí, že svoji povinnost k náhradě újmy vylučuje nebo omezuje k takovému prohlášení nepřihlíží a je považován maximálně za varování před nebezpečím.

Trestněprávní odpovědnost

Trenér pak může nést za své jednání trestněprávní odpovědnost, která je posuzována zcela odlišně od odpovědnosti občanskoprávní. Ohledně vzniku újmy v důsledku činnosti trenéra pak mohou přicházet v úvahu zejména následující trestné činy: usmrcení z nedbalosti, ublížení na zdraví z nedbalosti, těžké ublížení na zdraví z nedbalosti, neposkytnutí pomoci, ohrožování výchovy dítěte, obecné ohrožení z nedbalosti.